

Pred tretjo premiero v letošnji novogoriški sezoni

Prihodnost se skriva “med vrsticami”

Mlada srbska gledališčnika Đorđe Nešović (1995), dobitnik nagrade dr. Huga Kleina za najboljšega študenta gledališke režije svoje generacije, in Isidora Milosavljević (1994), prejemnica nagrade Borislav Mihajlović Mihiz za dramsko ustvarjalnost, prvič ustvarjata v Sloveniji. V času med vajami za uprizoritev satirične komedije George Kaplan sodobnega francoskega dramatika Frédérica Sonntaga sta za gledališki list zapisala pogovor med režiserjem in dramaturginjo. Premiera predstave bo 25. in 26. oktobra na malem odru **SNG Nova Gorica**, ta teden v petek, soboto in nedeljo pa si lahko že ogledate predpremierne izvedbe.

ISIDORA MILOSAVLJEVIĆ

Drama *George Kaplan Frédérica Sonntaga* je ena največkrat uprizorjenih evropskih dram zadnjih dveh desetletij. George Kaplan je izmišljen lik, okrog katerega se razvija dogajanje v Hitchcockovem filmu *Sever-severozahod* (*North by Northwest*, 1959). V tem filmu si je namreč ameriška tajna služba izmislila tajnega agenta in z njim skušala odvrniti pozornost kriminalne združbe od resničnega agenta, ki se je že vtihotapil v njene vrste. Isti zaplet je tudi v izhodišču Sonntagovega dela. Drama je zgrajena iz treh dejanj, treh popolnoma ločenih zgodb z nepovezanimi liki in zapleti, ki jih povezuje ravno ustvarjanje novega narativa pod geslom *George Kaplan*. Motiv ustvarjanja narativov se navezuje tudi na vprašanje meje med fikcijo in resničnostjo, ki je pogosto zabrisana in podvržena politični eksploataciji. Besedilo je bilo napisano leta 2012, v času, ki so ga zaznamovali svetovna gospodarska kriza, razcvet platform za ogled serij in spletnih portalov ter “clickbait” naslovi novic,

katerih narativi so služili ustvarjanju dobička.

Isidora Milosavljević: “Takoj, ko si mi predlagal, da bi delali *Georgea Kaplan*, mi je bilo jasno, da nam s stališča aktualnosti ne bo treba kaj dosti posegati v besedilo. Še več, istovetnost nekaterih njegovih scen z narativi naše trenutne realnosti me je do neke mere celo plašila. Kaj je pri tej drami pritegnilo tebe? Zakaj si si jo želel postaviti na oder?”

Đorđe Nešović: “Čeprav je drama še dokaj nova in ima veliko skupnih točk z našo trenutno stvarnostjo, me je že od vsega začetka zanimala njena povezava s prihodnostjo. Mislim, da se v drami prihodnost skriva ‘med vrsticami’, kakor da bi avtor v njej želel pokazati tako na težave naše sedanjosti kot na to, da bodo te težave ostale nerešene in bodo v prihodnosti le še težje rešljive. Mislim, da je Sonntaga navdihovala tema, ki jo je v filmu mojstrsko obravnaval že Hitchcock - vprašanje lažne identitete. Tema iskanja lastne identitete je bila v zgodovini svetovne književnosti na tak ali drugačen način obravnavana že v številnih delih (*Hamlet*, *Kralj Ojdip*), tu pa gre v nekem smislu za njeno nadgradnjo, ki je ob tem gotovo tudi problem sodobnega človeka. Kaj je lažna identiteta? Kdo mi jo podeljuje? Zakaj jo sprejemem? Drama je napisana v treh dejanjih s popolnoma nepovezanimi liki in situacijami, ki jih povezuje le eno - nekakšen George Kaplan. Pri njeni uprizoritvi se bomo potrudili, da bomo vprašanje tako resnične kot lažne identitete obravnavali s treh različnih perspektiv; v tej drami je vznemirljivo prav to, kako se identitete likov spreminjajo, od česa so odvisne, pred kom so skrite in pred kom ne, kdo koga opazuje ali mu prisluškuje ter kdo se skriva in briše sledi.”

Isidora Milosavljević: “Ko si se ravno dotaknil pojma identitete, bi rada malce pokomentirala še spremembo, ki smo jo v besedilu naredili pred začetkom vaj in zadeva prav vprašanje identitete in spolnih vlog. Besedilo namreč sestavlja pet likov - trije moški in dve ženski (A, B, C, D in E) -, ki jih v treh nepovezanih dejanjih igrajo isti igralci, vsakič kot drug lik. Iz produkcijskih razlogov v predstavi namesto treh moških likov nastopajo tri igralke, zato smo se vprašali, kateremu od likov bi lahko spremenili spol, in se vsi strinjali, da je za to najprikladnejši lik A. Sama menim, da je imela odločitev, da lik A postane ženska, najpomembnejše posledice v drugem dejanju, kjer je po naši

adaptaciji le en lik ostal heteronormativen, cis moški, in to prav lik, ki edini od vseh kaže znake čustvenosti in ranljivosti. To so lastnosti, ki v patriarhalni, mačistični družbi pristojijo le ženskam. Veljajo namreč kot nepriemerne za moške, kot znak šibkosti, nasprotno pa se jih ženskam pripisuje kot merilo, na podlagi katerega se jim odreka enakost in enakopravnost. Kaj si imel ti v mislih pri odločitvi, da lik A postane ženska?"

Đorđe Nešović: "Ko smo se začeli pogovarjati o besedilu in njegovi adaptaciji, smo se strinjali, da se sprememba spola v predstavi ne omeji na nasprotje med moškim in žensko. Lik A je v predstavi specifičen prav zaradi te spremembe. Meni se zdi najpomembnejša sprememba, ki smo jo napravili v tretjem dejanju, da smo iz njega naredili robota. Želel sem, da bi to dejanje predstavljalo 'prihodnost', v kateri spoli ne obstajajo več (ali jih vsaj ne dojemamo več tako kot danes). Razmišljal sem, kaj bi se zgodilo, če bi vsi postali enaki, če vprašanje spola ne bi bilo več problem. Mislil, da spolne identitete v naši verziji drame igrajo veliko vlogo, pravzaprav smo jih v vsakem dejanju skušali tako ali drugače problematizirati. Še ko vprašanje spola na prvi pogled ni prisotno, je problem v tem, da je odsotno."

Isidora Milosavljević: "Ko sva se že dotaknila razdeljenosti drame na tri dejanja, naj omenim še, da si od vsega začetka vztrajal, da se morajo dejanja med seboj razlikovati do te mere, da bo publika dobila vtis treh različnih predstav. Zato imamo v različnih dejanjih opravka z različnimi žanri: slog igre, scena in kostumi se spreminjajo iz dejanja v dejanje. Od realizma preko kiča do absurda."

Đorđe Nešović: "Pri uprizoritvi sem imel od vsega začetka v mislih predvsem žanre, ki sodijo bolj na komično stran, poleg tega pa sem želel k vsakemu dejanju pristopiti z drugega zornega kota in ga obdelati na drugačen način. Mislil, da se bo predstava žanrsko raztezala od komedije preko kabareja do absurda, pri čemer bodo med dejanji prisotne ostre stilske ločnice. Takšna raznolikost se mi zdi zelo pomembna, kar izhaja iz samega besedila in njegovih repetitivnih elementov. Sonntag je v drami pogosto uporabljal repetitijo in v tem mu bomo vsekakor sledili - da pa bi ta prišla do izraza, je zelo pomembno, da poudarimo različnost. Pravzaprav sem se pri uprizoritvi te drame znašel pred nenavadno in zahtevno nalogo: v uprizoritvi je treba izpostaviti nasprotja, obenem pa dosledno slediti repetitijam."

Isidora Milosavljević: "Kot sva že omenila, dajemo pri uprizoritvi velik pomen temu, da bo predstava smešna, čeprav obravnava resne politične teme (ali pa ravno zaradi tega). V svojih dosedanjih režijah si za dosego komičnega učinka uporabljal različne elemente. Najpomembneje se mi zdi, da te ni strah pretiravanja, z njim se igraš na vseh nivojih - od pretiravanja v igri do tistega v gibu, sceni in kostumih. Kakšno vlogo pri tem pripisuješ sceni in kostumom?"

Đorđe Nešović: "Menim, da mora uprizoritev komedije vedno imeti resno tematsko utemeljitev. Tako je tudi tukaj - izkoristiti moramo komične točke, ki nam jih je ponudil pisec, ter ob tem narediti korak dlje in izpeljati komični postopek kot kontrapunkt resni temi propada današnjega sveta. Želim si, da bi scena in kostumi odražali izmaličenost sveta, ki mu liki pripadajo, in menim, da stilske izbire, ki smo jih naredili, odsevajo temeljno idejo naše uprizoritve." •

"Tema iskanja lastne identitete je bila v zgodovini svetovne književnosti na tak ali drugačen način obravnavana že v številnih delih (*Hamlet*, *Kralj Ojdip*), tu pa gre v nekem smislu za njeno nadgradnjo, ki je ob tem gotovo tudi problem sodobnega človeka. Kaj je lažna identiteta? Kdo mi jo podeljuje? Zakaj jo sprejemem?"

ĐORĐE NEŠOVIĆ

režiser

"Tako, ko si mi predlagal, da bi delali Georgea Kaplana, mi je bilo jasno, da nam s stališča aktualnosti ne bo treba kaj dosti posegati v besedilo. Še več, istovetnost nekaterih njegovih scen z narativi naše trenutne realnosti me je do neke mere celo plašila."

ISIDORA MILOSAVLJEVIĆ

dramaturginja

Mlada srbska gledališčnika Isidora Milosavljević in Đorđe Nešović prvič ustvarjata v Sloveniji. V **SNG Nova Gorica** z ansamblom postavljata na oder satirično komedijo George Kaplan.

V predstavi George Kaplan bodo nastopili Lara Fortuna, Andrej Zalesjak, Medea Novak, Jure Kopušar in gostja Tina Skvarča.